

Vicent Pitarch

Língua galego-portuguesa

Aquests dies passats s'ha celebrat en dues ciutats gallegues el II Congresso Internacional de língua galego-portuguesa, una denominació que ja deixa oberta la porta de la polèmica i el debat. Vicent Pitarch, assistent al Congrés, en concreta detalls.

Galiza és un món de sorpreses, amb un paisatge rural ancorat en el passat i una societat reclosa en si mateixa que es mira amb les majors prevencions els sectors mesocràtics emergents que malden per traure profit de la conjuntura; a l'altre extrem, la burgesia autòctona es comporta amb tots els tics del caciquisme més tronat. Pel que fa a la casta de polítics d'allà, ens costa de comprendre els seus malabarismes, que sovint obeeixen a jocs curiosos d'interessos de clans, com acaba de posar de manifest la recent crisi de govern. I finalment, els cercles de la *intelligentzia* cridats a constituir-se en els motors dirigents del país han caigut en un estat de fragmentació interna increïble, producte potser de la inseguretats i/o provisionalitat amb què entrenveuen el projecte nacional del propi poble. Aquestes han estat les meues impressions immediates, producte d'una curta convivència de cinc dies i limitada a l'ambient del II Congresso Internacional de língua galego-portuguesa en Galiza celebrat entre Santiago de Compostela i Ourense.

Un congrés internacional, el segon, que al darrere d'una organització admirable (a la qual han respost ponents prestigiosos de tres continents) i del suport de tres centenars llargs de participants, només té una entitat, l'Associació galega de língua (AGAL), que ha d'obrir-se camí entre la indiferència dels organismes acadèmico-culturals del sistema i l'aversion de les instàncies polítiques i econòmiques. D'un congrés d'una tal magnitud, a Galiza no en fan cas ni tan sols els mitjans informatius, excepció feta del setmanari *A nosa terra*. Realment, el cas galleg és un fenomen singular.

Les sessions científiques del congrés han estat planificades a l'entorn de tres grans blocs temàtics: llengua i societat, llengua i teoria lingüística i llengua i text literari. Sovint, però, per sota de les aportacions més suggeridores que s'hi produïen, ací i allà es reincidia en la gran obsessió que entrebanca els galleguistes, la de la qüestió ortogràfica, la qual ha esdevingut la gran *questione della lingua* avui dels nostres col·legues. I us ben assegure que desmoralitza presenciar un espectacle de lluites internes irreconciliables entre oficialistes i reintegracionistes, dins els quals s'acaba de produir la fragmentació dels adeptes al recent acord ortogràfic simplificat de Rio de Janeiro. El foraster no hi sap mai en quin moment l'al·lusió al *castrapo* és un simple diagnòstic sobre la consistència actual de l'estructura de l'idioma, o més aviat una amenaça llançada contra suposats col·laboradors de la desintegració lingüística.

És el cas que un tal capteniment desmoralitza, sobretot quan assisteixes als progressos espectaculars que hi fa l'assimilació espanyola, i cal remarcar ací que la tradicional lleialtat lingüística de la societat gallega entra ja en la categoria dels tòpics. Almenys sembla indiscutible que la identitat

idiomàtica de Galiza —justament el congrés es titula «da língua galego-portuguesa»— siga tema resolt entre els nuclis socials més compromesos amb la prostració del país, i fóra convenient que en prenguéssim bona nota la cultura catalana. «A nosa língua floreix en Portugal» és una de les referències emblemàtiques que esgrimixen els seguidors de Castelhão.

Enmig de baralles que per als forasters resulten incomprendibles, les sessions del congrés s'enriquien mitjançant aportacions de professors universitaris del Brasil (Marques de Sousa, Vandressen, Álvarez-Parada, Bechara, Chaves de Melo, Elia, Azevedo Filho), de l'Argentina (Martínez Estéves, Conles), de Portugal (Pimenta, Pires Laranjeira, Aguiar e Silva, Fernandes Camelo, Reis, Saramago), d'Angola (Guerra Marques), de Moçambic (Mendonça), d'Itàlia (Lancastre, Peloso, Stegagno Picchio, Tabucchi), o d'Alemanya (Oliveira, Dietrich, Prieto). Yvo JD Peeters i Dónall O'Riagáin hi aportaren la perspectiva de planificació lingüística des de l'òptica de les nacions submergides. I la sociolingüística èuscar hi estigué representada pels professors «Txillardegui» i «Txepetx». Així mateix hi hagué una discreta participació

procedent de les universitats espanyoles de Salamanca, Autònoma de Madrid i Saragossa.

Curiosament, els galleguistes miren amb il·lusió, crec que desproporcionada, el procés de reconversió lingüística d'Euskadi i més encara dels Països Catalans, en els quals han depositat bones dosis de confiança. Per la nostra banda, només quatre catalans compartirem amb ells els treballs del congrés, en el qual justificaren la seua absència els doctors J. Coromines i A. Ferrando. De tota manera, els organitzadors bé que agraeixen la vintena d'adhesions d'entitats catalanes, la major part de les quals, com ara la d'EL TEMPS, procedien del País Valencià.

Justament el dia 23 de setembre coincidí la sessió inaugural del congrés al Paraninf de la Universitat de Santiago amb la crisi política del govern de la «Comunitat autoanèmica» de Galiza, llavors més anèmica que mai. Deixeu ací una escaleta a l'esperança que els nous responsables de la planificació lingüística d'aquell país entranyable siguin capaços de situar-se a l'altura dels reptes que els han posat les alternatives sorgides d'aquesta magna reunió científica del gallego-portuguès.